

Äldre- och socialförsäkringsminister Anna Tenje
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Kopia

Pensionsmyndighetens generaldirektör Anna Pettersson Westerberg
Pensionsmyndigheten
Box 38190
100 64 Stockholm

Försäkringskassans generaldirektör Nils Öberg
Försäkringskassan
103 51 Stockholm

Skrivelse angående återkrav och mörkertal avseende bostadstillägg till pensionärer

Vi – ordförandena för Pensionärernas riksorganisation, SPF Seniorerna, SKPF Pensionärerna och Riksförbundet PensionärsGemenskap – vill med denna skrivelse uppmärksamma regeringen på risken att statliga myndigheter genom sina rutiner bidrar till att fler pensionärer hamnar hos Kronofogden. Särskilt återkrav avseende felaktigt utbetalt bostadstillägg är ett problem härvidlag.

Vi menar att regeringen bör ge berörda myndigheter i uppdrag att minska risken för att fler pensionärer blir gäldenärer hos Kronofogden. Vi menar också att regeringen bör bidra till bättre information och ett enklare ansökningsförfarande för att både minska risken för återkrav av bostadstillägg och för att fler pensionärer som kan vara berättigade till stödet också får del av det.

Problemet med överskuldsättning bland pensionärer

En stor majoritet av Sveriges 2,3 miljoner pensionärer har några ekonomiskt tuffa år bakom sig. Vi ser med oro på att fler 65 år och äldre idag har en skuld hos Kronofogden än för bara fyra eller fem år sedan.

Som representanter för pensionärsorganisationer vill vi framhålla att det är mycket angeläget att olika aktörer i samhället arbetar för att färre äldre ska bli föremål för Kronofogdens insatser. Vi ser särskilt allvarligt på risker med att statliga myndigheter genom sina rutiner och regelverk kan förvärra situationen. Regeringen har här ett ansvar för att styra myndigheterna.

Förändrade rutiner avseende återkrav vid myndigheter

Genom den ändring i utsökningsbalken som trädde i kraft för två år sedan fick statliga myndigheter möjlighet att lämna en obetald skuld direkt till Kronofogdemyndigheten för indrivning. Samtidigt med den nya lagen har Försäkringskassan skärpt upp sina rutiner. Detta påverkar många pensionärer, eftersom Försäkringskassan även har ansvaret att sköta Pensionsmyndighetens återkrav.

Försäkringskassan har förändrat tillämpningen av regelverket för avbetalningsplaner, med kortare tid för personer att betala av sin skuld. Nu ska skulder återbetalas på ett år; tidigare kunde skuldsatta få upp till fem år på sig att göra rätt för sig.

Vi menar att det är angeläget att Pensionsmyndigheten och Försäkringskassan får i uppdrag att se över sina rutiner för att förhindra att allt fler pensionärer hamnar i skuld och inte klarar tuffa återbetalningsplaner.

Mörkertal inom bostadstillägget

Det är ett betydande problem att många pensionärer inte uppbär bostadstillägg trots att de bedöms vara berättigade till förmånen. Enligt en skattning från Riksrevisionen (RiR 2019:22) är detta mörkertal så stort som cirka 129 000 personer. Ett förtydligande av Pensionsmyndighetens informationsuppdrag kan bidra till att minska detta problem.

Många pensionärer vittnar om att det är komplicerat att ansöka om bostadstillägg. Pensionsmyndigheten kräver en rad uppgifter av den enskilde för att kunna ta ställning till en ansökan. Om felaktiga uppgifter lämnas finns risken för återkrav och i förlängningen indrivning genom Kronofogdens försorg. Regeringen bör ta initiativ till att förenkla ansökningsförfarandet, genom att göra nödvändiga uppgifter i olika statliga register tillgängliga för Pensionsmyndigheten. Det finns i grunden ingen anledning att det ska vara svårare att ansöka om bostadstillägg än att deklarerera.

Dessutom förefaller det vara ovanligt att den som har bostadstillägg utbetalt får en årlig påminnelse från Pensionsmyndigheten om att uppdatera sina inkomstuppgifter och bostadskostnader – något som kan bidra till att felaktigheter uppstår och att fler pensionärer drabbas av återkrav inom ramen för bostadstillägget.

Våra förslag

- Pensionärer, som ofta har små ekonomiska marginaler och svårt att höja sin inkomst, måste åter få möjlighet att återbetala skulder till Försäkringskassan och Pensionsmyndigheter under en längre period än ett år.
- Regeringen bör följa upp vilka konsekvenser Försäkringskassans förändrade regeltillämpning avseende återkrav får för pensionärer.
- Både Försäkringskassan och Pensionsmyndigheten bör av regeringen få i uppdrag att genom bättre information och regeltillämpning bidra till minskad överskuldsättning bland pensionärer. Till exempel bör Pensionsmyndigheten få i uppdrag att göra mer för att undvika missförstånd kring bostadstillägget som leder till återkrav.
- Regeringen bör ge Pensionsmyndigheten i uppdrag att förenkla ansökningsförfarandet avseende bostadstillägg och analysera behovet av eventuella lag- och regeländringar som krävs för att göra detta möjligt. Myndigheten bör också få i uppdrag att aktivt informera pensionärerna om möjligheten att söka bostadstillägg och påminna pensionärer som beviljats bostadstillägg att rapportera in förändringar i sin privatekonomi, till exempel hyreshöjningar.

Avslutande synpunkter

Det är självklart att pensionärer ska betala sina skulder och att återbetalning ska ske i de fall Pensionsmyndigheten betalat ut för mycket pengar i till exempel bostadstillägg. Antalet pensionärer som hamnar hos Kronofogden och som har Försäkringskassan eller Pensionsmyndigheten som fordringsägare är fortfarande litet. Det finns emellertid en risk att denna grupp kommer att öka kraftigt i framtiden, till följd av myndigheternas egna regelverk och rutiner.

Våra organisationer, som tillsammans organiserar 680 000 pensionärer, uppmanar regeringen och myndigheterna att göra sitt yttersta för att så få pensionärer som möjligt hamnar hos Kronofogden.

Med vänliga hälsningar,



Åsa Lindestam
Ordförande PRO



Eva Eriksson
Förbundsordförande SPF Seniorerna



Liza di Paolo Sandberg
Förbundsordförande SKPF Pensionärerna



Ann-Christin Lindbom
Förbundsordförande RPG